

Yttrande över Publiken i fokus – reformer för ett starkare filmland (SOU 2025:24)

Bakgrund

Folkbildningsrådet har fått möjlighet att lämna synpunkter på betänkande av Filmutredningen.

I betänkandet beskriver och analyserar utredningen förutsättningarna inom filmområdet samt lämnar ett antal förslag om hur den framtida filmpolitiken kan se ut. Utredningen föreslår bland annat nya filmpolitiska mål, en ny utformning av produktionsincitamentet samt hur filmpolitiken kan finansieras framöver utöver de befintliga medlen som staten tillför området.

8 Utbildning och talangutveckling

8.1 Kompetensförsörjning

Folkhögskolan är som skolform flexibel och anpassningsbar med stor erfarenhet av att snabbt ställa om och skapa utbildningar utifrån samhällets behov. Folkhögskolorna har även erfarenhet av att bedriva utbildning genom andra skolformer än renodlade folkhögskolekurser. Fridhems folkhögskola bedriver exempelvis i samarbete med Skurups folkhögskola en YH-Filmarbetarutbildning i Malmö. Detta är en flexibel form av fortbildning för yrkesverksamma filmarbetare som alternativ och komplement till YH-utbildningar och ordinarie filmutbildningar på folkhögskolor.

8.2 Utbildningar

Folkhögskolan

Utredningen beskriver att det i Sverige finns ett stort antal film- och tv-utbildningar på flera utbildningsnivåer och med olika inriktning inom kulturskolan, gymnasieskolan, fristående konst- och kulturutbildningar, folkhögskolor, yrkeshögskolan, universitet och högskolor samt Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildningar. Systemet av utbildningar lägger grunden för film- och tv-branschens återväxt.

Vidare skriver utredningen att av Sveriges 154 folkhögskolor under 2023 hade någon form av film- och tv-utbildning och totalt blev drygt 500 personer antagna till dessa utbildningsinriktningar. Inom området finns bland annat utbildningar till filmarbetare på

Fridhems och Gotlands folkhögskolor, filmscenografi och attributmakeri på Edelviks folkhögskola i Burträsk och film- och serieproduktion på Kalix folkhögskola. Ett annat exempel är Sörängens folkhögskola i Nässjö där det ges en flerårig grundutbildning i animerad film.

I praktiken fungerar flera filmlinjer vid folkhögskolor som högskoleförberedande utbildningar. Den i dagsläget kanske mest uppmärksammade av folkhögskolorna är Fridhems folkhögskola som många unga talanger gått under senare år.

Utredningen har särskilt uppmärksammat Filmlinjen på Fridhems folkhögskola. Folkbildningsrådet noterar att denna utbildning har en bred ingång till film och lär ut hantverkets grunder, från regi till manus, foto, ljud, ljus, klippning och scenografi och även har täta kontakter och samarbeten med filmbranschen i form av gästföreläsare, praktik och workshops. Det finns inga specifika förkunskapskrav vilket gör det möjligt att anta en mångfald av personer med olika bakgrund till utbildningen. Lärandet utgår från en fri process med utgångspunkt i det egna intresset. En del av de studerande kommer fram till att de vill jobba med hantverket, andra att de vill jobba mer konstnärligt och en del tar till sig alla delarna. Fridhems filmlinje producerar mellan 130-140 filmer per år. Sammantaget ger det en unik utbildningsform som både är förberedande för vidare studier och/ eller jobb, där de studerande under utbildningens gång, både praktiskt, teoretiskt och konstnärligt, lär sig om alla olika delar som ingår i filmskapandet. I slutändan möjliggör skolformen att fler röster blir hörda i filmsverige.

Folkbildningsrådet vill poängtera folkhögskolans särskilda ställning i förhållande till utbildningsväsendet i stort och dess roll i utbildningskedjan av filmutbildningar. Utöver att folkhögskolornas filmutbildningar i praktiken fungerar som högskoleförberedande utbildningar erbjuder de ett alternativ till studerande som vill ha ett alternativ till en akademisk studiemiljö och utgör på så sätt en självständig utbildningsform som kan leda direkt till arbete som filmarbetare/ -skapare.

Arbetsmarknadsutbildningar

Yrkesinriktade kurser på folkhögskola, som nämnts ovan, kunde även erbjudas som arbetsmarknadsutbildningar av varierande längd, inriktade på att utbilda arbetssökande utifrån filmbranschens specifika behov av kompetensförsörjning.

Beslut

Beslutet har fattats av generalsekreterare Anna-Karin Lindblom efter föredragning av senior rådgivare Anna-Carin Bylund.

För Folkbildningsrådet

Anna-Karin Lindblom

Generalsekreterare